

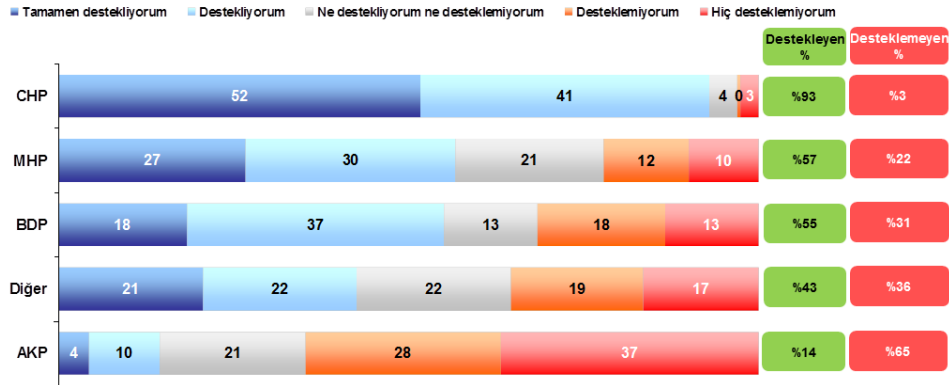
“BAHAR POSTASI”

Yöntem Araştırma olarak 1988 yazından beri araştırma sektöründe 30'a yakın sektörde hizmet vermeye devam ediyoruz. Bu yıl Yöntem'in 25. baharı. Bu vesile ile 25 yıla olmasa da geriye dönüp son 1 yıla birlikte göz atalım istedik.

2013 Türkiye için oldukça sıradışı ve hareketli bir yıl oldu. Bir ağacın yaprağını yaşatmak için verilen mücadele bir ormanın varoluş mücadelesine döndü 2013'te Türkiye'de... Gezi eylemleri Türkiye tarihindeki yerini “Y kuşağı” şeklinde kalıba sokmaya çalıştığımız bir kuşağın “anne-babalarını hayrete düşüren isyanı” olarak aldı demek herhalde yanlış olmayacaktır. Toplumun neredeyse yarısının (%49), ana muhalefet partisi seçmenlerinin¹ ise %93'ünün desteklediği² Gezi eylemleri yalnızca 2013'ün değil Türkiye tarihinin de en önemli olaylarından biri oldu. Hatta bununla da kalmadı, İngilizce'ye Noam Chomsky onaylı “chapulling” fiilini kazandırdı.

Siyasi Parti Tercihlerine Göre Gezi Eylemlerini Destekleme

¹ 2011 Genel Seçimleri'nde oyunu Cumhuriyet Halk Partisi'ne verdiği belirtenler.

² Yöntem Omnibus, Haziran 2013

2013 baharının sonunda tomurcuklanıp 2013 yazına yayılan Gezi tohumlarını çetin “sonbahar ve kış rüzgarları” izledi. Türkiye’nin gündemine yolsuzluk tartışmalarını oturtan bu rüzgarlar gündelik kültür jargonumuza “tape” kavramını soktu. Böylesine hareketli geçen bir yılın sonrasında yerel seçimlerin de sıradan olması beklenemezdi. Nitekim öncesindeki söylentileri, çekişmeleri ve sonrasındaki tartışmaları, iddiaları ile Türkiye tarihinin en önemli seçimlerinden birini daha geride bırakmış olduk.

Seçim sonuçlarını yorumlamak kolay olmasa da anlamaya çalışmak geleceği metafizik değil de bilimsel anlamda okumak dürtüsünde olan biz araştırmacılar için kaçınılmaz bir ihtiyaç...

Bu seçimin sonuçlarını kamuoyu araştırmaları tartışmalarının özünü oluşturan “doğru tahmin etme”nin çok ötesinde ele almak gerektiğini düşünüyoruz. Belirsiz bir geleceği tahmin etmekle uğraşmanın iyi bir gelecek kurmaya çalışmaktan daha önemli olmadığı bir süreçte olduğumuz tartışılmaz görünüyor.

Bu seçimlerde AKP’nin başarı nedenlerinden çok başarısız olmama nedenlerine yoğunlaşmak ve örneğin hakkındaki yolsuzluk söylentilerinden öngörüldüğü ölçüde etkilenmemesinin ardındaki siyasi başarıyı incelemek yerine söylentilerden etkilenmeyen toplumun yapısını çözümlenmeye çalışmak daha anlamlı olacaktır diye düşünüyoruz. Bu noktada 2.sini 2002, 3.sünü 2005 yılında gerçekleştirdiğimiz ve şu anda 5.sini gerçekleştirmekte olduğumuz “EBRD / Dünya Bankası İş Ortamı ve İşletme Performansı Anketi” sonuçlarını anımsamamak mümkün değil. Buna göre Türkiye’de iş dünyasının rüşvet, yolsuzluk vb. konularla ilişkisi belki de bu seçim sonuçlarını yorumlamada en önemli anahtarlardan birini “kapıyı açmak isteyenlere” sunuyor.

2008 yılında 4.sü gerçekleştirilen araştırmanın³ sonuçlarına göre yolsuzluk Türkiye’de iş dünyasının problemlerinin başında 2. sırada geliyor. 2005 yılında 4. sırada olan yolsuzluğun 2. sıraya yükselmesi ve finansal ve operasyonel pek çok sorunun önüne geçmesi oldukça dikkat çekici. Buna göre 2005 yılında Türkiye’deki işyerlerinin %46’sı yolsuzluğun bir sorun olmadığını belirtirken bu

³ BEEPS At-A-Glance, The World Bank Group, January 2010

oran 2008 yılında %26'ya düşmüş durumda. Buna ek olarak rüşvete sık başvurulduğunu belirten işyerlerinin oranı %12. Bu oranın bu durumu yalnızca açıkça beyan etmekten çekinmeyen işyerlerini gösterdiğini düşünecek olursak yolsuzluk, rüşvet gibi kavramların iş dünyasında önemli oranda etkili olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Böyle bir ortamda toplumun da yolsuzluk, rüşvet gibi genel ahlak anlayışına ters düşmesi beklenen unsurları içselleştirmesi eşyanın doğası gereği kaçınılmaz oluyor. Böyle olunca da bu alanda ortaya çıkan söylentilerin siyasi tercihlerde pek etkisi olmadığı da açıkça görüldü bu seçimlerde.

Gittikçe muhafazakarlaşan bir toplumun böylesine ahlaki konularda tepki göstermemesinin nedenlerini yalnızca bu içselleştirmede aramak da tabii ki doğru olmaz. Bu noktada yalnızca siyasi değil her türlü değerlendirmeyi Türkiye'deki eğitim düzeyinin durumunu bilerek yapmakta yarar var. Öyle ki Türkiye'de 2013 yılı itibarı ile ilköğretim ya da daha düşük eğitim düzeyinde olan 15+ yaş nüfusun toplam 15+yaş nüfusuna oranı %58 – ki bu oran kadınlarda %64'e, belirli bölgelerde %60'ların üzerine, hatta Güneydoğu Anadolu'da %70'e çıkıyor; kırsal bölgelerde ise bu oran %80'i buluyor⁴.

Siyasi tercihleri ne olursa olsun toplum olarak hedefimiz bu dezavantajlı gruplara yoğunlaşarak eğitim düzeyini çok ama çok daha yukarılara taşımak olmalıdır. Yalnızca siyasi değil, tüketimdeki tercihlerimizden sosyal ve kültürel alanlardaki tercihlerimize, dinsel tercihlerimizden cinsel tercihlerimize tüm tercihlerimizi belirli bir bilinç düzeyinde yapmak çok daha sağlıklı bir toplumun temelini atacaktır.

Toplumun son yerel seçimlerde siyasi tercihlerinin temelinde yatan nedenleri Mayıs Omnibusumuz'da araştırıp sonuçları da Haziran'daki "Yaz Postası"nda paylaşmak üzere hoş kalın.

Yöntem Araştırma

⁴ Türkiye İstatistik Kurumu, Ulusal Eğitim İstatistikleri, 2013.